

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Πορτογαλία

1 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις έκδοσης διαζυγίου;

Στην Πορτογαλία, το διαζύγιο εκδίδεται είτε κοινή συναινέσει είτε χωρίς τη συναινέση του ενός εκ των συζύγων.

Η πρώτη μέθοδος προϋποθέτει τη σύμφωνη γνώμη και των δύο συζύγων για τη λύση του δεσμού του γάμου και, καταρχήν, για την παροχή διατροφής στον σύζυγο που την έχει ανάγκη, για την άσκηση γονικής μέριμνας των ανηλίκων τέκνων και για τον τρόπο διάθεσης της συζυγικής κατοικίας.

Η διαδικασία μη συναινετικού διαζυγίου κινείται κατόπιν αγωγής ενός εκ των συζύγων κατά του άλλου, βάσει νομικώς τεκμηριωμένων πραγματικών περιστατικών τα οποία, ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα των συζύγων, αποδεικνύουν τον ισχυρό κλονισμό του γάμου.

2 Ποιοι είναι οι λόγοι διαζυγίου;

Στη διαδικασία έκδοσης συναινετικού διαζυγίου, οι σύζυγοι δεν υποχρεούνται να αποκαλύψουν τους λόγους για τους οποίους υπέβαλαν αίτηση διαζυγίου.

Βάσιμοι λόγοι για την έκδοση μη συναινετικού διαζυγίου είναι οι ακόλουθοι:

α) η έμπρακτη διάσταση επί ένα πλήρες έτος. Για τον σκοπό αυτό, έμπρακτη διάσταση νοείται ότι υπάρχει όταν δεν υφίσταται κοινός βίος των συζύγων και όταν δεν εκδηλώνεται πρόθεση για αποκατάσταση της συμβίωσης από έναν εξ αυτών ή από αμφοτέρους

β) η μεταβολή των διανοητικών ικανοτήτων του ενός συζύγου εφόσον έχει διαρκέσει πάνω από ένα έτος και είναι τόσο σοβαρή ώστε να υπονομεύει κάθε δυνατότητα συμβίωσης

γ) η απουσία ενός από τους συζύγους χωρίς να υπάρχουν νέα γι' αυτόν, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους

δ) οποιοδήποτε άλλο γεγονός το οποίο, ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα των συζύγων, αποδεικνύει τον ισχυρό κλονισμό του γάμου.

3 Ποιές είναι οι νομικές συνέπειες του διαζυγίου όσον αφορά:

3.1 τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων (π.χ. επώνυμο);

Το διαζύγιο οδηγεί σε λύση του γάμου και επιφέρει τις ίδιες νομικές συνέπειες με τη λύση λόγω θανάτου, εκτός των εξαιρέσεων που θεσπίζονται δια νόμου.

Οι συνέπειες του διαζυγίου παράγονται από τη στιγμή που η απόφαση διαζυγίου καθίσταται τελεσίδικη, ωστόσο, ισχύουν αναδρομικά από την ημερομηνία κατά την οποία κινήθηκε η δικαστική διαδικασία αναφορικά με τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων.

Εάν, στο πλαίσιο της διαδικασίας, αποδειχθεί ο εν τοις πράγμασι χωρισμός των συζύγων, οποιοσδήποτε εξ αυτών μπορεί να ζητήσει την αναδρομική ισχύ των αποτελεσμάτων του διαζυγίου από την ημερομηνία κατά την οποία άρχισε ο χωρισμός σύμφωνα με την απόφαση.

Παρά την έκδοση διαζυγίου, καθένας εκ των συζύγων δικαιούται να διατηρήσει τα επώνυμα του έτερου συζύγου που ενδεχομένως έχει λάβει, υπό την προϋπόθεση ότι ο τελευταίος συναινεί ή εφόσον το επιτρέπει το δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη τους επικαλούμενους λόγους. Η συγκατάθεση του/της πρώην συζύγου μπορεί να δοθεί με συμβολαιογραφική πράξη, με έγγραφο που συντάσσεται κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας (γραπτή καταχώρηση, κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, της βούλησης του διαδίκου) ή με δήλωση ενώπιον του υπαλλήλου του ληξιαρχείου. Η αίτηση άδειας από το δικαστήριο για χρήση του επωνύμου του/της πρώην συζύγου μπορεί να υποβληθεί κατά την εκδίκαση του διαζυγίου ή σε χωριστή διαδικασία, ακόμη και μετά την έκδοση του διαζυγίου.

3.2 την κατανομή των περιουσιακών στοιχείων των συζύγων;

Σε περίπτωση διαζυγίου, κανένας σύζυγος δεν μπορεί να λάβει περισσότερα από αυτά που θα ελάμβανε εάν η σύναψη του γάμου είχε γίνει υπό καθεστώς κοινοκτημοσύνης των αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων.

Κάθε σύζυγος χάνει όλα τα ωφελήματα που απέκτησε ή που αναμένεται να αποκτήσει από τον έτερο σύζυγο ή από τρίτους λόγω του γάμου ή βάσει του γεγονότος ότι είναι έγγαμος, ανεξαρτήτως από το εάν η σχετική συνομολόγηση είναι προγενέστερη ή μεταγενέστερη της τέλεσης του γάμου. Ο πάροχος δύναται να ορίσει ότι το ωφέλιμα σωρεύεται στα τέκνα που προήλθαν από τον γάμο.

Οι συνέπειες του διαζυγίου παράγονται από τη στιγμή που η απόφαση διαζυγίου καθίσταται τελεσίδικη, ωστόσο, ισχύουν αναδρομικά από την ημερομηνία κατά την οποία κινήθηκε η δικαστική διαδικασία αναφορικά με τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων.

Εάν, στο πλαίσιο της διαδικασίας, αποδειχθεί ο εν τοις πράγμασι χωρισμός των συζύγων, οποιοσδήποτε εξ αυτών μπορεί να ζητήσει την αναδρομική ισχύ των αποτελεσμάτων του διαζυγίου από την ημερομηνία κατά την οποία άρχισε ο χωρισμός σύμφωνα με την απόφαση.

Το δικαστήριο δύναται να εκμίσθώσει τη συζυγική κατοικία σε οποιονδήποτε εκ των συζύγων, κατόπιν αιτήματός του, είτε αυτή είναι κοινή ιδιοκτησία είτε ιδιοκτησία του έτερου συζύγου, λαμβάνοντας κυρίως υπόψη τις ανάγκες του κάθε συζύγου και τα συμφέροντα των τέκνων που προήλθαν από τον γάμο. Η εκμίσθωση υπόκειται στους κανόνες περί εκμίσθωσης κατοικιών, αλλά το δικαστήριο δύναται να καθορίσει τους όρους της μισθωτήριας σύμβασης, αφού ακούσει τους συζύγους, και να κηρύξει άκυρη την εκμίσθωση, κατόπιν αιτήματος του κυρίου της κατοικίας, εφόσον αυτό αιτιολογείται από επιγενόμενα στοιχεία. Ο διακανονισμός που έχει συναφθεί, είτε με έγκριση του συμβολαίου από τους συζύγους είτε με δικαστική εντολή, μπορεί να τροποποιηθεί σύμφωνα με τους γενικούς όρους της εκούσιας δικαιοδοσίας.

3.3 τα ανήλικα τέκνα των συζύγων;

Σε περίπτωση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού, κήρυξης ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου, η τύχη των τέκνων, η διατροφή που τους οφείλεται και ο τρόπος καταβολής αυτής της διατροφής ρυθμίζονται κατόπιν συμφωνίας των γονέων, η οποία εγκρίνεται από το δικαστήριο (ή από τον ληξιαρχο σε περίπτωση συναινετικών διαδικασιών χωρισμού και διαζυγίου).

Ελλείψει συμφωνίας, το δικαστήριο αποφασίζει με γνώμονα το συμφέρον του ανηλίκου, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης στενών σχέσεων με αμφοτέρους τους γονείς, ενθαρρύνοντας και κάνοντας δεκτές συμφωνίες ή λαμβάνοντας αποφάσεις που παρέχουν άφθονες ευκαιρίες για επαφή με αμφοτέρους τους γονείς και επιμερισμό της γονικής μέριμνας μεταξύ τους. Η επιμέλεια του ανηλίκου τέκνου μπορεί να ανατεθεί σε οποιονδήποτε εκ των γονέων, σε τρίτο πρόσωπο ή σε αναμορφωτήριο ή ίδρυμα παροχής φροντίδας σε ανηλίκους.

Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στο ενημερωτικό δελτίο για τη «Γονική μέριμνα».

3.4 την υποχρέωση καταβολής διατροφής στον άλλο σύζυγο;

Κάθε σύζυγος πρέπει να εξασφαλίζει τα προς το ζην μετά την έκδοση διαζυγίου. Καθένας εκ των συζύγων δικαιούται διατροφή, ανεξάρτητα από το είδος του διαζυγίου. Για προφανείς λόγους επεικειας, το δικαίωμα διατροφής μπορεί να απορριφθεί.

Κατά τον καθορισμό του ποσού της διατροφής, το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη διάρκεια του γάμου, τη συνεισφορά στα οικονομικά της οικογένειας, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας των συζύγων, τα επαγγελματικά τους προσόντα και τις δυνατότητες εύρεσης εργασίας, τον χρόνο που

πρέπει πιθανόν να αφιερώσουν στην ανατροφή των κοινών τέκνων, τα εισοδήματα και τις προσόδους τους και, γενικότερα, όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν τις ανάγκες του συζύγου που δικαιούται τη διατροφή και τις δυνατότητες του συζύγου που την καταβάλλει.

Το δικαστήριο πρέπει να δίνει προτεραιότητα στις υποχρεώσεις διατροφής που έχει ο υπόχρεος σύζυγος απέναντι στο τέκνο του σε σχέση με την υποχρέωση διατροφής που έχει απέναντι στον έτερο σύζυγο λόγω διαζυγίου.

Ο δικαιούχος σύζυγος δεν δικαιούται να απαιτήσει τη διατήρηση του βιοτικού επιπέδου που απολάμβανε κατά τη διάρκεια του γάμου.

Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στο ενημερωτικό δελτίο για τις «Αξιώσεις διατροφής».

4 Τι σημαίνει στην πράξη ο νομικός όρος «δικαστικός χωρισμός»;

Ο δικαστικός χωρισμός δεν λύει τον δεσμό του γάμου, αλλά οδηγεί σε κατάργηση των υποχρεώσεων έγγαμης συμβίωσης και αμοιβαίας συνδρομής, με την επιφύλαξη του δικαιώματος διατροφής.

Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία, ο χωρισμός παράγει τα ίδια αποτελέσματα με τη λύση του γάμου.

Ο δικαστικός χωρισμός παύει είτε με τη συμφιλίωση των συζύγων είτε με τη λύση του δεσμού του γάμου.

5 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις του δικαστικού χωρισμού;

Οι λόγοι του δικαστικού χωρισμού, είτε κατ' αντιδικία είτε κοινή συναίνεση, ταυτίζονται, αναλογικά, με τους λόγους που οδηγούν στο διαζύγιο κατ' αντιδικία.

6 Ποιες είναι οι νομικές συνέπειες του δικαστικού χωρισμού;

Όπως επισημαίνεται στην απάντηση της ερώτησης αριθ. 4, με τον δικαστικό χωρισμό καταργούνται οι υποχρεώσεις έγγαμης συμβίωσης και αμοιβαίας συνδρομής, διατηρουμένου, ωστόσο, του δικαιώματος διατροφής. Αναφορικά με τα περιουσιακά στοιχεία, ο δικαστικός χωρισμός παράγει τις ίδιες συνέπειες με τη λύση του δεσμού του γάμου.

Οι διατάξεις για το διαζύγιο ισχύουν αναλογικά και για τον δικαστικό χωρισμό.

Ο δικαστικός χωρισμός μπορεί να μετατραπεί σε διαζύγιο, μολονότι δεν αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση διαζυγίου ή στάδιο της διαδικασίας διαζυγίου.

Πράγματι, σε περίπτωση που οι σύζυγοι δεν έχουν συμφιλιωθεί εντός ενός έτους αφότου η απόφαση περί δικαστικού χωρισμού (είτε κατ' αντιδικία είτε κοινή συναίνεση) καταστεί οριστική και αμετάκλητη, οποιοσδήποτε εξ αυτών μπορεί να αξιώσει μετατροπή του δικαστικού χωρισμού σε διαζύγιο. Σε περίπτωση που η αίτηση για μετατροπή υποβληθεί από αμφοτέρους τους συζύγους, δεν είναι αναγκαία η αναμονή της εκπνοής της καθορισμένης προθεσμίας, και η δικαστική απόφαση εκδίδεται άμεσα.

Σε περίπτωση που η αίτηση για μετατροπή υποβληθεί από έναν εκ των συζύγων, ο έτερος σύζυγος θα ειδοποιηθεί αυτοπροσώπως ή δια του νομίμου εκπροσώπου του να ασκήσει προσφυγή - η οποία μπορεί να θεμελιώνεται μόνο στη συμφιλίωση των συζύγων - εντός περιόδου 15 ημερών. Μετά την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, ο δικαστής εκδίδει απόφαση επί της προσφυγής εντός 15 ημερών.

Η μετατροπή του δικαστικού χωρισμού σε διαζύγιο μπορεί να αξιωθεί και ενώπιον ληξιαρχείου. Η βάσιμη κατά νόμο και κατ' ουσία αξίωση πρέπει να εγείρεται μέσω αίτησης στο ληξιαρχείο, με προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων και επισύναψη αποδεικτικών εγγράφων.

Ο καθ' ου καλείται να ασκήσει προσφυγή εντός 15 ημερών, να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία και να επισυνάψει αποδεικτικά έγγραφα.

Σε περίπτωση που δεν ασκηθεί προσφυγή και θεωρείται ότι τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται ο αιτών δεν αμφισβητούνται, ο ληξιαρχος, αφού ελέγξει την τήρηση των απαιτήσεων του νόμου, κηρύσσει την αίτηση δεκτή.

Σε περίπτωση που ασκηθεί προσφυγή, ο ληξιαρχος ορίζει μια ημερομηνία για προσπάθεια συμφιλίωσης εντός 15 ημερών και δύναται να διατάξει την εκτέλεση νομικών πράξεων και την προσκόμιση των απαραίτητων αποδεικτικών στοιχείων προκειμένου να διαπιστωθεί ότι τηρούνται οι απαιτήσεις του νόμου.

Σε περίπτωση που ο καθ' ου έχει ασκήσει προσφυγή και αποδεικνύεται αδύνατη η επίτευξη συμφωνίας, οι διάδικοι ειδοποιούνται να επικαλεστούν και να αξιώσουν την προσκόμιση νέων αποδεικτικών στοιχείων εντός οκτώ ημερών. Στη συνέχεια, η υπόθεση παραπέμπεται στο καθ' ύλην αρμόδιο πρωτοδικείο της περιφέρειας όπου υπάγεται το ληξιαρχείο.

Μετά την παραπομπή της υπόθεσης στο δικαστήριο, ο δικαστής διατάσσει την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων και ορίζει δικάσιμο.

7 Τι σημαίνει στην πράξη η έννοια «ακύρωση του γάμου»;

«Ακύρωση του γάμου» σημαίνει άρση των νομικών συνεπειών του γάμου λόγω επίκλησης ουσιαστικού ελαττώματος του γάμου.

8 Ποιοι είναι οι λόγοι ακύρωσης του γάμου;

Είναι ακυρώσιμος ο γάμος που τελέσθηκε:

α) σε περίπτωση ανατρεπτικού κωλύματος (που επιφέρει απόλυτη ή σχετική ακυρότητα)

β) σε περίπτωση έλλειψης συναίνεσης ή συναίνεσης που αποσπάται με πλάνη ή απειλής εκ μέρους ενός ή αμφοτέρων των συζύγων

γ) χωρίς την παρουσία μαρτύρων, ενώ αυτό απαιτείται από τον νόμο.

Πιο κάτω παρατίθενται τα ανατρεπτικά κωλύματα που επιφέρουν απόλυτη ακυρότητα και παρεμποδίζουν τον γάμο ενός ατόμου με οποιοδήποτε άλλο:

α) ηλικία κάτω των 16 ετών

β) οξεία άνοια, ακόμα και σε περιόδους εχεφροσύνης, και δικαστική απαγόρευση ή ανικανότητα για δικαιοπραξία λόγω διανοητικής διαταραχής

γ) προηγούμενος γάμος, θρησκευτικός ή πολιτικός, ο οποίος δεν έχει λυθεί, ακόμη και αν η αντίστοιχη πράξη δεν έχει καταχωρηθεί στο ληξιαρχείο.

Πιο κάτω παρατίθενται τα ανατρεπτικά κωλύματα που επιφέρουν σχετική ακυρότητα και παρεμποδίζουν τον γάμο μεταξύ δύο συγκεκριμένων ατόμων:

α) συγγένεια εξ αίματος σε ευθεία γραμμή

β) συγγένεια β' βαθμού εξ αίματος σε πλάγια γραμμή

γ) συγγένεια εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή

δ) προηγούμενη καταδίκη ενός εκ των συζύγων ως υπαίτιου ή συνένοχου σε απόπειρα ανθρωποκτονίας κατά του συζύγου του έτερου συζύγου.

Ο γάμος είναι ακυρώσιμος λόγω έλλειψης συναίνεσης:

α) σε περίπτωση που κατά τον χρόνο τέλεσης του γάμου, ένας εκ των δύο συζύγων δεν είχε επίγνωση των πράξεών του λόγω αιφνίδιας ανικανότητας ή άλλων αιτιών

β) σε περίπτωση που ένας εκ των δύο συζύγων παραπλανήθηκε σε σχέση με την ταυτότητα του έτερου συζύγου

γ) σε περίπτωση που η δήλωση συναίνεσης αποσπάστηκε δια φυσικού εξαναγκασμού

δ) σε περίπτωση εικονικού γάμου.

Η πλάνη που καθιστά ελαττωματική τη συναίνεση συνδέεται με την ακύρωση μόνο όταν βασίζεται σε ουσιώδεις προσωπικές ιδιότητες του έτερου συζύγου και αποδεικνύεται ότι ευλόγως ο γάμος δεν θα είχε συναφθεί εάν εξέλιπε η εν λόγω πλάνη.

Ο γάμος που τελείται δια ψυχολογικού καταναγκασμού είναι ακυρώσιμος σε περίπτωση που ένας εκ των συζύγων δέχεται σοβαρή και παράνομη απειλή και ο φόβος του για πραγματοποίηση της απειλής είναι δικαιολογημένος.

Εάν ένας εκ των συζύγων, εν γνώσει του και παρανόμως, αποσπάσει δήλωση συναίνεσης από τον έτερο σύζυγο με την υπόσχεση ότι θα τον/την προφυλάξει από απρόβλεπτη ζημία ή ζημία προκαλούμενη από τρίτους, η υπόσχεση αυτή ισοδυναμεί με παράνομη απειλή.

Η δήλωση συναίνεσης κατά την πράξη τέλεσης του γάμου αποτελεί τεκμήριο όχι μόνο της επιθυμίας των συζύγων να τελέσουν γάμο αλλά και της απουσίας ελαττώματος στη συναινετική δήλωση βούλησής τους λόγω πλάνης ή εξαναγκασμού.

9 Ποιες είναι οι νομικές συνέπειες της ακύρωσης ενός γάμου;

Η ακύρωση ενός πολιτικού γάμου, ο οποίος συνήφθη καλή τη πίστει από αμφότερους τους συζύγους, τίθεται σε ισχύ σε σχέση με τους συζύγους και τρίτους όταν η δικαστική απόφαση για την ακύρωση καθίσταται οριστική και αμετάκλητη.

Σε περίπτωση που μόνο ο ένας σύζυγος συνήψε τη σύμβαση γάμου καλή τη πίστει, τότε μόνο ο εν λόγω σύζυγος μπορεί να αξιώσει τα ωφελήματα που πηγάζουν από το καθεστώς του γάμου και να τα αντιτάξει έναντι τρίτων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό αντικατοπτρίζει απλώς τη σχέση μεταξύ των συζύγων. Ο σύζυγος που συνάπτει τη σύμβαση γάμου αγνοώντας δικαιολογημένα το ελάττωμα που προκαλεί ακυρότητα ή ακύρωση ή του οποίου η δήλωση συναίνεσης αποσπάσθηκε δια φυσικού ή ψυχολογικού εξαναγκασμού θεωρείται ότι έχει συνάψει γάμο καλή τη πίστει.

Τα εθνικά δικαστήρια είναι αποκλειστικά υπεύθυνα για τη δικαστική γνώση της καλής πίστης. Η καλή πίστη των συζύγων τεκμαίρεται.

Σε περίπτωση που ο γάμος κηρύσσεται άκυρος ή ακυρώνεται, ο σύζυγος που τον συνήψε καλή τη πίστει διατηρεί το δικαίωμα να λαμβάνει διατροφή αφότου η απόφαση καταστεί οριστική και αμετάκλητη ή μεταγραφεί.

10 Υπάρχουν εναλλακτικά εξωδικαστικά μέσα επίλυσης των θεμάτων που αφορούν ένα διαζύγιο, χωρίς προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Πριν από την έναρξη της διαδικασίας έκδοσης διαζυγίου, το ληξιαρχείο ή το δικαστήριο πρέπει να ενημερώσουν τους συζύγους για την ύπαρξη και τους στόχους των υπηρεσιών οικογενειακής διαμεσολάβησης.

Η οικογενειακή διαμεσολάβηση είναι μια εξωδικαστική μέθοδος για την επίλυση διαφορών που προκύπτουν στο πλαίσιο των οικογενειακών σχέσεων, κατά την οποία, οι σύζυγοι, με την προσωπική και άμεση συμμετοχή τους και τη συνδρομή του διαμεσολαβητή, προσπαθούν να καταλήξουν σε συμφωνία.

Η χρήση αυτής της εναλλακτικής μεθόδου επίλυσης διαφορών μπορεί να επιλύει διαφορές που προκύπτουν από τη ρύθμιση, την τροποποίηση και τη μη συμμόρφωση με την άσκηση της γονικής μέριμνας, το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, τη μετατροπή του δικαστικού χωρισμού σε διαζύγιο, τη συμφιλίωση των συζύγων σε διάσταση, τον καθορισμό και την τροποποίηση προσωρινής ή οριστικής διατροφής, την παραχώρηση της οικογενειακής στέγης, την άρνηση του δικαιώματος χρήσης του επωνύμου του/της έτερου συζύγου και την παραχώρηση άδειας χρήσης του επωνύμου του/της πρώην συζύγου.

Ο οικογενειακός διαμεσολαβητής είναι ένας επαγγελματίας με άδεια άσκησης του λειτουργήματος από το Υπουργείο Δικαιοσύνης (Ministério da Justiça), ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη διεξαγωγή συναντήσεων με ανεξάρτητο και αμερόληπτο τρόπο προκειμένου να βοηθήσει τους συζύγους να συμφωνήσουν μεταξύ τους.

Η αίτηση για έκδοση συναινετικού διαζυγίου μπορεί να υποβληθεί στο ληξιαρχείο, εκτός από περιπτώσεις που προκύπτει από συμφωνία που επιτεύχθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας για την έκδοση διαζυγίου καθ' ανηκία και υπό την προϋπόθεση ότι η υποβολή αίτησης για έκδοση συναινετικού διαζυγίου συνοδεύεται από λεπτομερή κατάλογο των κοινών περιουσιακών στοιχείων του ζεύγους, συμφωνία για τη διάθεση της συζυγικής κατοικίας, συμφωνία για την καταβολή διατροφής στο σύζυγο που την έχει ανάγκη και πιστοποιητικό της δικαστικής απόφασης που ρυθμίζει την άσκηση της γονικής μέριμνας ή συμφωνία για την άσκηση της γονικής μέριμνας έναντι των ανηλικών τέκνων, εάν υπάρχουν, όταν δεν υπάρχει προηγούμενη δικαστική απόφαση επ' αυτού.

11 Πού πρέπει να καταθέσω την αίτηση αγωγής διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου; Ποιες είναι οι επίσημες διαδικασίες και ποια τα σχετικά έγγραφα που πρέπει να συνηχοθούν με την αγωγή;

Δικαστικός χωρισμός και διαζύγιο κοινή συναινέσει

Για το δικαστικό χωρισμό και το διαζύγιο κοινή συναινέσει υποβάλλεται αίτηση στο ληξιαρχείο από αμφότερους τους συζύγους βάσει αμοιβαίας συμφωνίας. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα έγγραφα:

- λεπτομερή κατάλογο των κοινών περιουσιακών στοιχείων με προσδιορισμό των αντίστοιχων αξιών τους ή, σε περίπτωση που οι σύζυγοι επιλέγουν να μοιραστούν τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία, έγγραφη συμφωνία για την κατανομή ή αίτηση για τη σύνταξη σχετικής συμφωνίας
- βεβαίωση της δικαστικής απόφασης για την άσκηση της γονικής μέριμνας ή έγγραφη συμφωνία για την άσκηση της γονικής μέριμνας έναντι των ανηλικών τέκνων, εάν υπάρχουν, όταν δεν υπάρχει προηγούμενη δικαστική απόφαση επ' αυτού
- έγγραφη συμφωνία για την καταβολή διατροφής στον σύζυγο που την έχει ανάγκη
- έγγραφη συμφωνία για τον τρόπο διάθεσης της συζυγικής κατοικίας
- προγαμιαίο συμβόλαιο, εάν υπάρχει.

Εάν δεν προκύπτει κάτι διαφορετικό από τα προσκομιζόμενα έγγραφα, εννοείται ότι οι συμφωνίες ισχύουν τόσο κατά την περίοδο της διαδικασίας έκδοσης διαζυγίου όσο και κατά τη μεταγενέστερη περίοδο.

Η διαδικασία για δικαστικό χωρισμό ή διαζύγιο κοινή συναινέσει κινείται με υποβολή αίτησης που υπογράφεται από τους συζύγους ή τους εκπροσώπους τους στο ληξιαρχείο. Η αίτηση υποβάλλεται συνοδευόμενη από τα προαναφερθέντα έγγραφα και ένα πλήρες αντίγραφο της ληξιαρχικής πράξης γάμου. Αφού παραλάβει την αίτηση, ο ληξιαρχος καλεί τους συζύγους σε συνάντηση κατά την οποία πρέπει να ελεγχθεί αν πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις. Στη συνάντηση, οι σύζυγοι ενημερώνονται για την παροχή υπηρεσιών οικογενειακής διαμεσολάβησης εάν οι σύζυγοι εξακολουθούν να επιθυμούν διαζύγιο, οι συμφωνίες εξετάζονται και οι σύζυγοι καλούνται να τις τροποποιήσουν σε περίπτωση που δεν διασφαλίζουν δεόντως τα συμφέροντα ενός εκ των συζύγων ή των τέκνων. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να εκτελούνται νομικές πράξεις και να λαμβάνονται αποδεικτικά στοιχεία. Σε περίπτωση που πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις και ακολουθούνται οι προαναφερθείσες διαδικασίες, ο ληξιαρχος κάνει δεκτή την αίτηση.

Εάν προσκομισθεί συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας επί των ανηλικών τέκνων, ο φάκελος δικογραφίας διαβιβάζεται στον καθ' ύλην αρμόδιο εισαγγελέα του πρωτοδικείου στην εδαφική δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται το ληξιαρχείο, προκειμένου αυτός να εκφέρει γνώμη για τη συμφωνία εντός 30 ημερών.

Εάν ο εισαγγελέας εκτιμήσει ότι η εν λόγω συμφωνία δεν διασφαλίζει δεόντως τα συμφέροντα των ανηλικών τέκνων, οι αιτούντες έχουν τη δυνατότητα να την τροποποιήσουν αναλόγως ή να προσκομίσουν νέα συμφωνία. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η συμφωνία διαβιβάζεται εκ νέου στον εισαγγελέα. Εάν ο εισαγγελέας κρίνει ότι η συμφωνία διασφαλίζει δεόντως τα συμφέροντα των ανηλικών τέκνων ή εάν οι σύζυγοι την τροποποιήσουν σύμφωνα με τις υποδείξεις του εισαγγελέα, κηρύσσεται το διαζύγιο.

Σε περιπτώσεις όπου οι αιτούντες δεν συμφωνούν με τις τροποποιήσεις που υπέδειξε ο εισαγγελέας και εξακολουθούν να επιθυμούν την έκδοση διαζυγίου ή/ και οι συμφωνίες που προσκομίστηκαν δεν διασφαλίζουν επαρκώς τα συμφέροντα ενός εκ των συζύγων, ο εισαγγελέας δεν δίνει την έγκρισή του και ο φάκελος της δικογραφίας παραπέμπεται στο δικαστήριο στην εδαφική δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται το ληξιαρχείο.

Μετά την παραλαβή της δικογραφίας, ο δικαστής εξετάζει τις συμφωνίες που προσκομίστηκαν από τους συζύγους καλώντας τους να τις τροποποιήσουν εάν δεν διασφαλίζουν τα συμφέροντα ενός εκ αυτών ή των τέκνων τους.

Στη συνέχεια, ο δικαστής καθορίζει τις συνέπειες του διαζυγίου σχετικά με ζητήματα επί των οποίων οι σύζυγοι δεν προχώρησαν σε τροποποιήσεις. Σε περίπτωση που κάποια συμφωνία δεν διασφαλίζει επαρκώς τα συμφέροντα ενός εκ των συζύγων, οι σύζυγοι μπορούν για τον σκοπό αυτό και λαμβανομένων υπόψη των προτεινόμενων συμφωνιών, να δώσουν εντολή για εκτέλεση σχετικών πράξεων και προσκόμιση των απαιτούμενων αποδεικτικών στοιχείων.

Κατά τον καθορισμό των συνεπειών του διαζυγίου, ο δικαστής πρέπει όχι μόνο να ενθαρρύνει αλλά και να λαμβάνει υπόψη τη σύμφωνη γνώμη των συζύγων. Στη συνέχεια κηρύσσεται το συναινετικό διαζύγιο και γίνεται δήλωση του διαζυγίου στο αντίστοιχο ληξιαρχείο. Η αίτηση για δικαστικό χωρισμό ή διαζύγιο κοινή συναινέσει υποβάλλεται στο δικαστήριο εφόσον οι σύζυγοι δεν επισυνάπτουν τις προαναφερθείσες συμφωνίες.

Στην περίπτωση που η αίτηση για έκδοση διαζυγίου υποβάλλεται στο δικαστήριο, ο δικαστής, μετά την παραλαβή της αίτησης, εξετάζει τις συμφωνίες που προσκομίστηκαν από τους συζύγους καλώντας τους να τις τροποποιήσουν εάν δεν διασφαλίζουν τα συμφέροντα ενός εξ αυτών ή των τέκνων τους. Ο δικαστής καθορίζει τις συνέπειες του διαζυγίου σχετικά με ζητήματα επί των οποίων οι σύζυγοι δεν συμφώνησαν και μπορεί για τον σκοπό αυτό και λαμβανομένων υπόψη των προτεινόμενων συμφωνιών, να διατάξει την εκτέλεση σχετικών πράξεων και την προσκόμιση των απαιτούμενων αποδεικτικών στοιχείων. Κατά τον καθορισμό των συνεπειών του διαζυγίου, ο δικαστής πρέπει όχι μόνο να ενθαρρύνει αλλά και να λαμβάνει υπόψη τη σύμφωνη γνώμη των συζύγων. Στη συνέχεια κηρύσσεται το συναινετικό διαζύγιο και γίνεται δήλωση του διαζυγίου στο αντίστοιχο ληξιαρχείο.

Δικαστικός χωρισμός ή διαζύγιο κατ' αντιδικία

Η αίτηση για δικαστικό χωρισμό ή διαζύγιο κατ' αντιδικία υποβάλλεται ενώπιον του τμήματος οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων (juízo de família e menores) ή, ελλείψει αυτού, ενώπιον του τοπικού πολιτικού τμήματος (juízo local cível) ή του κατά τόπου αρμόδιου τμήματος γενικής αρμοδιότητας (juízo de competência genérica). Η εν λόγω κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται από τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του ενάγοντος (του προσώπου που καταθέτει την αγωγή διαζυγίου).

Οι διατάξεις για το διαζύγιο ισχύουν αναλογικά και για τον δικαστικό χωρισμό.

Ο δικαστικός χωρισμός παύει είτε με τη συμφιλίωση των συζύγων είτε με τη λύση του γάμου.

Οποιοσδήποτε εκ των συζύγων μπορεί να καταθέσει αγωγή διαζυγίου κατ' αντιδικία λόγω: έμπρακτης διάστασης επί ένα πλήρες έτος, μεταβολής στις διανοητικές ικανότητες του έτερου συζύγου η οποία έχει διαρκέσει περισσότερο του ενός έτους και η οποία, λόγω της σοβαρότητάς της, υπονομεύει τη δυνατότητα συμβίωσης αφάνειας ενός από τους συζύγους, χωρίς καμία ειδίση για τον εξαφανισθέντα για περίοδο τουλάχιστον ενός έτους και άλλων πραγματικών περιστατικών τα οποία, ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα που καταλογίζεται στους συζύγους, αποδεικνύουν τον ισχυρό κλονισμό του γάμου. Ο θιγόμενος σύζυγος έχει το δικαίωμα να αξιώσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη από τον έτερο σύζυγο σύμφωνα με τους γενικούς όρους περί αστικής ευθύνης στα τακτικά δικαστήρια.

Ο σύζυγος που κατέθεσε αγωγή διαζυγίου λόγω μεταβολής των διανοητικών ικανοτήτων του έτερου συζύγου πρέπει να τον αποζημιώσει για την ηθική βλάβη που του προκάλεσε η λύση του δεσμού του γάμου η σχετική αίτηση πρέπει να κατατίθεται κατά τη διαδικασία έκδοσης διαζυγίου.

Εάν ο λόγος διαζυγίου είναι είτε η μεταβολή των διανοητικών ικανοτήτων του έτερου συζύγου με διάρκεια άνω του ενός έτους που, λόγω της σοβαρότητάς της, υπονομεύει τη δυνατότητα συμβίωσης, είτε η αφάνεια του έτερου συζύγου χωρίς καμία ειδίση του εξαφανισθέντα για περίοδο τουλάχιστον ενός έτους, μόνο ο σύζυγος που επικαλείται τη μεταβολή των διανοητικών ικανοτήτων ή την αφάνεια του έτερου συζύγου μπορεί να καταθέσει αίτηση αγωγής διαζυγίου. Σε περίπτωση που ο σύζυγος που μπορεί να καταθέσει αγωγή διαζυγίου αδυνατεί να το πράξει λόγω δικαστικής απαγόρευσης, η αγωγή μπορεί να κατατεθεί από το νόμιμο εκπρόσωπο αυτού, ο οποίος έχει λάβει την έγκριση του συμβουλίου οικογενειακών θεμάτων (conselho de família) σε περίπτωση που νόμιμος εκπρόσωπος είναι ο έτερος σύζυγος, η αγωγή μπορεί να κατατεθεί, για λογαριασμό του δικαιούχου, από οποιονδήποτε συγγενή του σε ευθεία γραμμή ή συγγενή του έως γ' βαθμού σε πλάγια γραμμή, υπό την προϋπόθεση ότι και σε αυτήν την περίπτωση έχει ληφθεί η έγκριση του συμβουλίου οικογενειακών θεμάτων.

Το δικαίωμα αίτησης διαζυγίου δεν μεταβιβάζεται λόγω θανάτου, ωστόσο, οι κληρονόμοι του δικαιούχου μπορούν να συνεχίσουν την αγωγή για κληρονομικούς λόγους εάν ο ενάγων αποβιώσει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κατά τον ίδιο τρόπο, η αγωγή μπορεί να συνεχιστεί κατά των κληρονόμων του εναγόμενου.

Μετά την κατάθεση της σχετικής αίτησης, εάν η αγωγή μπορεί να προχωρήσει, ο δικαστής ορίζει ημερομηνία για μια προσπάθεια συμφιλίωσης και αμφοτέρω ο ενάγων και ο εναγόμενος καλούνται να παραστούν αυτοπροσώπως.

Σε περίπτωση που η προσπάθεια συμφιλίωσης αποτύχει, το δικαστήριο επιδιώκει τη σύμφωνη γνώμη των συζύγων για την έκδοση συναινετικού διαζυγίου σε περίπτωση που επιτευχθεί συμφωνία ή οι σύζυγοι επιλέξουν την έκδοση συναινετικού διαζυγίου σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο της διαδικασίας, ακολουθείται αναλογικά η διαδικασία για το συγκεκριμένο είδος διαζυγίου.

Εάν ο δικαστής αδυνατεί να λάβει τη σύμφωνη γνώμη των συζύγων για έκδοση συναινετικού διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, επιδιώκει τη σύμφωνη γνώμη των συζύγων σχετικά με την παροχή διατροφής και τη ρύθμιση της άσκησης γονικής μέριμνας. Ο δικαστής επιδιώκει, επίσης, τη σύμφωνη γνώμη των συζύγων σχετικά με τη χρήση της συζυγικής κατοικίας κατά την περίοδο που εκκρεμεί η διαδικασία, όπου υφίσταται τέτοιο ζήτημα.

Κατά την προσπάθεια συμφιλίωσης ή σε οποιοδήποτε άλλο χρονικό σημείο της διαδικασίας, οι διαδικοί δύνανται να συμφωνήσουν σε συναινετικό διαζύγιο ή δικαστικό χωρισμό, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις.

Όταν δεν υπάρχει η σύμφωνη γνώμη ενός εκ των διαδίκων ή η προσπάθεια συμφιλίωσης αποδεικνύεται αδύνατη, ο δικαστής καλεί τον εναγόμενο να υποβάλει υπόμνημα αντίκρουσης εντός 30 ημερών κατά την παροχή της σχετικής ειδοποίησης, επιδίδεται στον εναγόμενο αντίγραφο της αγωγής διαζυγίου.

Σε περίπτωση που ο τόπος κατοικίας ή διαμονής του εναγόμενου είναι άγνωστος και έχει καταβληθεί κάθε προσπάθεια εντοπισμού του σύμφωνα με το δικονομικό δίκαιο χωρίς επιτυχία, η ημερομηνία που έχει οριστεί για την προσπάθεια συμφιλίωσης είναι άκυρη και ο εναγόμενος καλείται με δημόσια ανακοίνωση να υποβάλει υπόμνημα αντίκρουσης.

Μετά την παρέλευση της προθεσμίας για υποβολή υπομνήματος αντίκρουσης, ακολουθούνται οι όροι της κοινής διαδικασίας. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, προσδιορίζεται το αντικείμενο της διαφοράς και ανακοινώνεται η βάση των αποδείξεων. Η τελική ακρόαση λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας με την προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων. Με την ολοκλήρωση της τελικής ακρόασης, η δικογραφία κλείνει και αποστέλλεται στον δικαστή, ο οποίος εκδίδει απόφαση εντός 30 ημερών.

Αίτηση για δικαστικό χωρισμό μπορεί να υποβληθεί στο πλαίσιο ανταγωγής, ακόμα και εάν ο ενάγων έχει καταθέσει αγωγή διαζυγίου εάν ο ενάγων έχει υποβάλει αίτηση για δικαστικό χωρισμό, ο εναγόμενος μπορεί επίσης να καταθέσει ανταγωγή ζητώντας διαζύγιο. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, σε περίπτωση που γίνει δεκτή η αγωγή και η ανταγωγή, η απόφαση πρέπει να κηρύσσει την έκδοση του διαζυγίου.

Ακύρωση γάμου

Ουδείς μπορεί να επικαλεστεί την ακύρωση γάμου με οποιονδήποτε τρόπο, είτε δικαστικώς είτε εξωδικαστικώς, έως ότου αναγνωριστεί με δικαστική απόφαση επί προσφυγής που ασκείται ειδικά για αυτόν τον σκοπό.

Η συγκεκριμένη προσφυγή ασκείται στο τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων με την κατάθεση αίτησης που ονομάζεται «εισαγωγικό έγγραφο», το οποίο, υπό μορφή υπομνημάτων, προσδιορίζει τους διαδίκους, εξιστορεί τα πραγματικά περιστατικά και καταλήγει στο αίτημα της προσφυγής.

Το άτομο που έχει νόμιμο δικαίωμα άσκησης της εν λόγω προσφυγής διαφέρει ανάλογα με τους λόγους της αξίωσης (*ανατρέξτε στην απάντηση της ερώτησης αριθ. 8*).

Οι σύζυγοι ή οι συγγενείς τους σε ευθεία γραμμή ή οι συγγενείς έως δ' βαθμού σε πλάγια γραμμή, οι κληρονόμοι και οι θετοί γονείς των συζύγων, καθώς και ο εισαγγελέας, έχουν το νόμιμο δικαίωμα άσκησης ή συνέχισης της προσφυγής ακύρωσης λόγω ανατρεπτικού κωλύματος γάμου. Εκτός από τα προαναφερόμενα πρόσωπα, δικαιούνται επίσης να καταθέσουν ή να συνεχίσουν την προσφυγή ο κηδεμόνας ή ο επίτροπος στις περιπτώσεις ανηλίκων ή ατόμων που τελούν υπό δικαστική απαγόρευση ή είναι ανίκανα για δικαιοπραξία λόγω διανοητικής διαταραχής, καθώς και ο πρώτος ή η πρώτη σύζυγος του παραβάτη σε περίπτωση διαγαμίας.

Η προσφυγή ακύρωσης νομιζόμενου γάμου ασκείται από τους ίδιους τους συζύγους ή από οποιοδήποτε πρόσωπο θίγεται από τον γάμο. Στις λοιπές περιπτώσεις έλλειψης συναίνεσης, η προσφυγή ακύρωσης μπορεί να ασκηθεί μόνον από τον σύζυγο που δεν είχε συναίνεσει. Ωστόσο, είναι δυνατό να

συνεχίσουν την προσφυγή οι συγγενείς εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή, οι κληρονόμοι ή οι θετοί γονείς του, σε περίπτωση θανάτου του προσφεύγοντος ενόσω εκκρεμεί η εκδίκαση της υπόθεσης.

Η προσφυγή ακύρωσης λόγω ελαττωματικής συναίνεσης μπορεί να ασκηθεί αποκλειστικά από τον/τη σύζυγο που υπήρξε θύμα πλάνης ή απειλής, αλλά είναι δυνατό να τη συνεχίσουν οι συγγενείς εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή, οι κληρονόμοι ή οι θετοί γονείς του, σε περίπτωση θανάτου του προσφεύγοντος ενόσω εκκρεμεί η εκδίκαση της υπόθεσης.

Η προσφυγή ακύρωσης λόγω έλλειψης μαρτύρων μπορεί να κινηθεί μόνον από την εισαγγελική αρχή.

Η προσφυγή ακύρωσης λόγω ανατρεπτικού κωλύματος πρέπει να ασκείται:

α) σε περιπτώσεις ανηλίκων, ατόμων υπό δικαστική απαγόρευση ή ανίκανων για δικαιοπραξία λόγω διανοητικής διαταραχής ή οξείας ψυχικής νόσου, όταν ασκείται από το ανίκανο για δικαιοπραξία άτομο, εντός εξαμήνου από τότε που το εν λόγω άτομο ενηλικιώθηκε, ήρθη η δικαστική απαγόρευση ή η ανικανότητα για δικαιοπραξία ή υποχώρησε η ψυχική νόσος όταν ασκείται από άλλο άτομο, εντός τριετίας από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου αλλά ποτέ μετά την ενηλικίωση, την άρση της ανικανότητας για δικαιοπραξία ή την υποχώρηση της ψυχικής νόσου του εν λόγω συζύγου

β) σε περίπτωση καταδίκης για ανθρωποκτονία κατά του/της συζύγου, εντός τριετίας από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου

γ) στις λοιπές περιπτώσεις, το αργότερο εντός εξαμήνου από τη λύση του γάμου.

Μόνον η εισαγγελική αρχή δικαιούται να ασκήσει την προσφυγή πριν τη λύση του γάμου.

Η προσφυγή ακύρωσης λόγω προηγούμενου γάμου που δεν έχει λυθεί δεν μπορεί να ασκηθεί ούτε να συνεχισθεί ενόσω εκκρεμεί η δίκη για κήρυξη της ακυρότητας ή για ακύρωση του πρώτου γάμου του δίδυμου προσώπου.

Η προσφυγή ακύρωσης λόγω έλλειψης συναίνεσης ενός ή αμφοτέρων των συζύγων μπορεί να ασκηθεί μόνον εντός τριετίας από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου ή, όταν ο προσφεύγων αγνοεί το γεγονός της τέλεσης του γάμου, εντός εξαμήνου από τη στιγμή που έλαβε σχετική γνώση.

Η προθεσμία για την προσφυγή ακύρωσης λόγω ελαττωματικής συναίνεσης παρέρχεται εάν δεν ασκηθεί εντός εξαμήνου από την άρση του ελαττώματος.

Η προσφυγή ακύρωσης λόγω έλλειψης μαρτύρων πρέπει να ασκείται εντός ενός έτους από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου.

Το εισαγωγικό έγγραφο πρέπει να συνοδεύεται από τη ληξιαρχική πράξη γάμου και, ενδεχομένως (όταν η ηλικία σύναψης του γάμου αποτελεί τη βάση της προσφυγής), από ληξιαρχική πράξη γέννησης του εν λόγω συζύγου.

Αφού παρέλθει η προθεσμία κατάθεσης του υπομνήματος αντίκρουσης, ακολουθούνται οι προαναφερθέντες όροι της κοινής διαδικασίας.

Η ακύρωση θεωρείται ότι έχει αρθεί και ο γάμος θεωρείται έγκυρος από τη στιγμή της τέλεσής του εάν οποιοδήποτε από τα ακόλουθα περιστατικά λάβει χώρα προτού η δικαστική απόφαση για την ακύρωση καταστεί οριστική και αμετάκλητη:

α) σε περίπτωση που ένα τέκνο που δεν βρισκόταν σε ηλικία γάμου επιβεβαιώνει τον γάμο του ενώπιον υπαλλήλου του ληξιαρχείου και δύο μαρτύρων αφού ενηλικιωθεί

β) σε περίπτωση που ένα άτομο το οποίο στερείται νομικής ικανότητας ή έχει καταστεί ανίκανο λόγω διανοητικής διαταραχής επιβεβαιώνει τον γάμο του, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, μετά την άρση της ανικανότητάς του ή, σε περίπτωση ψυχικής νόσου, αφού ο πάσχων έχει πιστοποιήσει δικαστικά την κατάσταση της ψυχικής υγείας του

γ) σε περίπτωση που ο πρώτος γάμος ενός δίδυμου προσώπου κηρύσσεται άκυρος ή ακυρώνεται

δ) σε περίπτωση που η έλλειψη μαρτύρων οφείλεται σε περιστάσεις που τη δικαιολογούν, όπως εκείνες που αναγνωρίζει ο ληξιαρχος, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν αμφιβολίες για την τέλεση της πράξης.

12 Μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για τα έξοδα της διαδικασίας;

Ναι, το καθεστώς νομικής συνδρομής εφαρμόζεται σε όλα τα δικαστήρια και για οποιαδήποτε μορφή δίκης.

Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στο ενημερωτικό δελτίο «Νομική συνδρομή».

13 Υπάρχει δυνατότητα προσφυγής κατά απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου;

Ναι. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, υπάρχει πάντοτε δυνατότητα προσφυγής.

14 Τι πρέπει να κάνω για να επιτύχω αναγνώριση στο παρόν κράτος μέλος απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου η οποία έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους;

Εάν η εν λόγω απόφαση εκδόθηκε σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός της Δανίας, η απόφαση αναγνωρίζεται στα υπόλοιπα κράτη μέλη σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2003.

Εάν η απόφαση εκδόθηκε στη Δανία, εφαρμόζεται η ειδική διαδικασία επανεξέτασης δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται στην αλλοδαπή.

Κατά τη διαδικασία αυτή, ο καθ' ου, στον οποίο επιδίδεται η αίτηση επανεξέτασης, οφείλει να υποβάλει υπόμνημα αντίκρουσης εντός 15 ημερών. Ο αιτών δύναται να απαντήσει εντός 10 ημερών από την κοινοποίηση του υπομνήματος αντίκρουσης του καθ' ου. Αφού υποβληθούν όλα τα υπομνήματα από τους διαδίκους και ολοκληρωθούν οι ενέργειες που θεωρούνται απαραίτητες, ο φάκελος δικογραφίας διαβιβάζεται στους διαδίκους και στην εισαγγελική αρχή, που διαθέτουν 15 ημέρες έκαστος για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

Προκειμένου να επικυρωθεί η δικαστική απόφαση, είναι αναγκαίο:

α) να μην υπάρχουν αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα του εγγράφου που αναφέρει τη δικαστική απόφαση ούτε ως προς το σκεπτικό της απόφασης

β) η απόφαση να είναι τελεσίδικη σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας όπου εκδόθηκε

γ) να προέρχεται από δικαστήριο της αλλοδαπής του οποίου η δικαιοδοσία εφαρμόστηκε κατά τις διατάξεις του νόμου και να μην αφορά υπόθεση που εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των πορτογαλικών δικαστηρίων

δ) να μην είναι δυνατή η επίκληση της εκκρεμοδικίας ή του δεδικασμένου με βάση υπόθεση που εκδικάζεται σε πορτογαλικά δικαστήρια, εκτός εάν το δικαστήριο της αλλοδαπής είναι αυτό που εμπόδισε την κίνηση της διαδικασίας

ε) ο καθ' ου να έχει ενημερωθεί δεόντως για την προσφυγή, σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας του δικαστηρίου προέλευσης, και να έχουν τηρηθεί, κατά τη διάρκεια της δίκης, το δικαίωμα της υπεράσπισης και η αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαδίκων

στ) να μην περιλαμβάνει απόφαση, η αναγνώριση της οποίας αντίκειται προδήλως στις αρχές διεθνούς δημόσιας τάξης του πορτογαλικού κράτους.

15 Ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο για την προσβολή της αναγνώρισης απόφασης διαζυγίου/δικαστικού χωρισμού/ακύρωσης γάμου η οποία έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους; Ποια διαδικασία ακολουθείται σε αυτή την περίπτωση;

Εάν ο ενδιαφερόμενος διάδικος επιλέξει να ζητήσει την αναγνώριση απόφασης διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου η οποία έχει εκδοθεί στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με εξαίρεση τη Δανία, πρέπει να ασκήσει προσφυγή στο τμήμα οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων. Το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο ορίζεται από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους όπου εκδικάζεται η προσφυγή για αναγνώριση της απόφασης.

16 Ποιο δικαίωμα εφαρμόζεται από το δικαστήριο στο πλαίσιο μιας διαδικασίας διαζυγίου μεταξύ συζύγων που δεν διαμένουν στο παρόν κράτος μέλος ή που έχουν διαφορετικές ιθαγένειες;

Σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί σύγκρουσης δικαίων, στις περιπτώσεις διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού εφαρμόζεται το εθνικό δικαίωμα του κράτους κοινής υπηκοότητας των δύο συζύγων. Εάν οι σύζυγοι δεν είναι της ίδιας υπηκοότητας, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους όπου βρίσκεται η κοινή συνήθης κατοικία τους ελλείψει αυτής, εφαρμόζεται το δικαίωμα της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα η οικογενειακή ζωή τους.

Εάν, ωστόσο, υπάρξει μεταβολή του εφαρμοστέου δικαίου κατά τη διάρκεια του γάμου, ο χωρισμός ή το διαζύγιο μπορούν να θεμελιωθούν μόνον σε κάποιο πραγματικό περιστατικό που συνέβη τη στιγμή αυτής της μεταβολής.

Πού μπορείτε να συμβουλευθείτε την ισχύουσα νομοθεσία

Οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα διατίθενται στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=775&tabela=leis

Οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας διατίθενται στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1959&tabela=leis

Οι διατάξεις του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 272/2001 διατίθενται στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=581&tabela=leis&so_miolo=

Οι διατάξεις του ληξιαρχικού κώδικα διατίθενται στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=682&tabela=leis

Τελική σημείωση

Οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν ενημερωτικό δελτίο είναι γενικής φύσης και δεν είναι εξαντλητικές. Δεν δεσμεύουν το σημείο επαφής, το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, τα δικαστήρια ή οποιαδήποτε άλλα πρόσωπα. Δεν υποκαθιστούν την ενημέρωση για την ισχύουσα νομοθεσία.

Αυτή η ιστοσελίδα είναι μέρος του ιστότοπου [Η Ευρώπη σου](#).

Θα μας βοηθούσαν πολύ [τα σχόλιά σας](#) σχετικά με τη χρησιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών.



Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Τελευταία επικαιροποίηση: 03/06/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.